

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

De 3. causa ariditatum. Cap. IV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

CAPVT QVARTVM.

De tertia causa ariditatum.

A Deo quoque ariditates sæpe proteniunt. **A**lter nos tentat DEVS, inquit S. Ambrosius, alter diabolus: diabolus tentat vt subruat, DEVS tentat vt coronet. Inter tentationes autem etiam ariditas ponenda est deuotionis. Conſuevit nonnumquam, inquit B. Laurentius Iuſtinianus Deo iuſſu amabiliterq; permittente mens quodam reſoris ſpiritalis frigore, & quãdam diuini guſtus priuatione perſunda, ad eò vt nil reperiat, per quod valeat exigi. Cùm lectiõis vacare vult, ſomno grauat, cùm inexcitabilia corporis reſolutionis & hore exitus, ſeu fragoris extremi iudicij, atque æterni cruciatu incendiij recordari conatur, vt ſe compungat, non poteſt: cùm orationis ſtudio & meditationi ardentè intendere nititur, coramq; Domino proſtrata crebris pectoris tuſionibus & amaris gemitibus caeleſte implorat ſuſtragium, proſus omni areſcit dulcedine charitati. Quod fit præcipuè his modis ferè, quibus tentari homines à Deo docet Abbas Theodorus apud Caſſianum.

1. In pœnam alicuius peccati, vel tepiditatis in ſpiritalibus ſtudiis ſeu exercitiis, vt ait S. P. Ignatius, vel ſuperbie aut præſumptionis. Fit, inquit S. Gregorius, vt aliquando ſe hæc eadem gratia viliſter ſubtrahat, vt præſumptiõis mentis quantum in ſe inſirmetur, oſtendat. Tunc enim verè cognoviſimus bona noſtra, vnde ſunt, quando hæc quaſi amittendo, ſentimus, quia à nobis ſeruari non poſſunt. Et S. Ioannes Climacus: Solent, inquit, ipſe quoque lacryma leniores quodam nonnumquam attollere, quocirca qui buſſam diuinã diſpenſatione ſubtrahuntur, vt dum ſe ipſos priuatos viderint, ſtudioſius eas requirentes, miſeros ſe ipſos agnoſcant, gemitibusq; ac merore & dolore animi, profundaq; iſtitiã, & heſitatione ſe conerant, que omnia lacrymarum vices implere ſolent, eſt ab ipſiſſimum viliſter, nihil eſtimantur. Similia habet S. Bernardus. Ideò meritò B. Laurentius Iuſtinianus ſcripſit: Quoniam nullus eſt, qui non ſaltem in multis venialibus offendant, equidem nemo inuenitur (ſeculis diuinis priuilegijs) cui ſæpè diuinus non ſubtrahatur guſtus.

2. Permittit DEVS tentationes & ariditates ad augmentum meriti, quod in reſiſtendo cõſequimur, & nos illa occasione coram Deo humiliando. Ideò benè ait S. Ioannes Climacus, Nihil aquè, vt acedia, monacho tot coronas parat. Si conſideres diligentiſſe, inuenies eam oppugnare laſitudinem ſtantes pedibus ſedentibus perſuadere, vt ſuper parietem ſe reclinent. His ſi reſiſtatur ob DEI reuerentiam, merita congregantur. Hoc diuinitus didicit B. Catharina Bononiensis inſtrã citanda, n. 26. Vnde meritò S. Terſia monuit ſuas moniales: Si poſtquam fecerimus, quod fuerit ex parte noſtra, nec tamen DEVS det guſtum & ſuauiſſimam, eum id in futurum reſeruari, vt in celo ſimul & iunctim

nobis det: ac nos quaſi generoſos milites tractare velle, nobis in hoc mundo ſic crucem imponendo, ſicut eam maieſtas illius quoad vixit, culti. Quem autem ſinceriorẽ & meliorem oſtendere nobis amorem poteſt, quàm hoc ipſum nobis dare, quod ſibi ipſi alias depoſuit: inimò verò fieri poteſt, vt ne ex contemplatione quidem tantum præmium recipereſ. Meritò ergo Beatiffima Virgo MARIA dixit S. Brigitte Turbari non debes, ſi quandoquẽ cor tuum induratur, quia hoc eſt ad maiorem coronam, tum ob patientiam, tum ob humiliacionem noſtri, quæ inde ſequi ſolet in nobis. Quod hæc ſimilitudine declarauit quidam ſenex in Vitis Patrum: Niſi, inquit, velaret piſtor, oculos animalis ad molam circumuectus, conuerteret ſe animal, & comederet labores ſuos: ita & nos velamen accipimus ſecundum diſpenſationem Dei, ne videamus qua operamur bona, & beatificantes forſitan noſmetipſos, perdamus mercedem noſtram. Propter eã ergo relinquimur per interualla temporum, ſemel ſic ſordides cogitationes aſſumere, vt cum eaſdem cogitationes aſpicimus, noſmetipſos iudicio proprio condemnemus. Ee enim cogitationes ipſæ, velamen ſunt ipſius modici boni operis, quod non agnoſcendo, nos humiliamus, & ſic meremur.

3. Vt inquit Abbas Daniel apud Caſſianum, perſeuerantia noſtra, vel mentis conſtantia, & deſiderium probetur, & qua intentione cor diuini orationum inſtantia deſerentem nos viſitationem S. Spiritus requiramus, manifeſtetur in nobis. Cùm exierit homo proficere, inquit S. Bernardus, hoc eſt, piè viuere in Chriſto, nec eſt, teſte Scriptura, perſecutionem patientur: vt recens gaudium vertatur in merorem, & dulcedo boni vix ſummis labijs attrita in amaritudinem commutetur, ita vt libeat dicere: Verſa eſt cithara mea in luctum, & cantatio mea in plorationem. Plorat ergo amariſſam amiſſam dulcedinem, quàm prius ſtenuerat amiſſam peccatorum amaritudinem, & hoc tam diu facit, donec Deo miſerante conſolatio redeat. Quã denud redeunte cognoviſit eam quam paſſus eſt tentationem, probationem fuiſſe, non deſolationem. Porro probationem fuiſſe ad eruditionem, non ad deſtructionem, ſicut ſcriptum eſt: Viſitas eum diluculo & ſubiò probas illum.

4. Vt, quemadmodum idem Abbas Daniel ibidem ait, cognoviſſe, quanto labore amiſſum illud ſpirituale gaudium, & puritatis lætitiã conquiratur, ſollicitus inuentam cuſtodire, ac tenere intentius ſtudeamus. Quodammodo enim negligentiſſe cuſtodiri ſollet, quidquid creditur facile poſſe reparari.

5. Ad probationem noſtram Deo ſeruiamus tempore deſolationum; & quemadmodum ait S. P. N. Ignatius, vt probemur, quoniam ſumus, & quomodo in Dei ſeruitium & honorem abſque præſente quodam conſolationum donorumq; ſpiritalium ſtipendio, noſmetipſos impendimus. Quandoque non reuertitur ſponſus, inquit S. Bernardus, ad vocem & votum reuocantis, (in oratione opem Dei implorantis tempore ariditatis) Quare vt deſiderium creſcat, vt probetur affectus, vt exerceatur amoris negotium. Sanè ergo diſſimulatio eſt, non indignatio. Sed

Math 7.
Deut. 13.
Coll. 4.
cap. 6.
Iud. 3.

superest, vt quaratur, si forte reperitur quæsitus, qui
votatus non venit dicente Domino: Omnis qui querit,
inuenit. Qua de re ita nos præmonuit Moyses:
Tentat vos Deus vester, vt palam fiat vtrum diligatis
eum, an non in toto corde, & in tota anima vestra.
Hoc inquit Abbas Daniel, in Iadicum libro super
exterminatione gentium spiritualium, qua aduersan-
tur Israël, mystice legimus designatum. He sunt, in-
quit, gentes, quas Dominus dereliquit, vt erudiret in eis
Israëlem, & haberent consuetudinem cum hostibus
preliandi. Et iterum post pauca: Dimisitq; eos Domi-
nus, vt in ipsis experiretur Israëlita vtrum audirent
mandata Domini, qua præceperat Patribus eorum, per
manum Moysis, an non. Quam vtiq; pugnam, non
inuidens Deus, qui etsi Israëlitis non male eisdem con-
suleret, sed sciens esse vilissimum, reseruauit: vt dum
gentium semper istarum impugnatione deprimeretur,
numquam se sentiret auxilio Domini non egere, & ob
id, semper in eius meditatione & inuocatione persistens,
nec meriti otio solueretur, nec bellandi vsu & exerci-
tia virtutis amitteret. Frequenter enim, quos non po-
tuerunt aduersa superare, securitas & prosperitas decie-
cerunt.

19.
de vitâ
foli. col.
19.

6. Vt agnoscamus, non esse in manu nostra
& potestate, bene orare; sed id totum pendere
à Dei liberalitate. Plurimi, inquit S. Bernardus,
cum pascuntur pane filiorum (id est bona illa orationis
suauitate) iam se esse filios arbitrantur: & deficientes
vnde proficere debeant, ex visitante gratia euanescent
in conscientia sua, arbitantes se aliquid esse, cum nihil
sint, & de bonis Dei non emendantur, sed indurantur.
Nimirum dum post suauitatem orationis non
humili animo acceptata duritiem ariditatis
immittit Deus. Vt agnoscat eorum opus & be-
neficium esse suauitatem orationis & diuinae
consolationis affectus. Ipse Redemptor, inquit S.

hom. 31.

Macarius, veniens immutat cogitationes animæ, easq;
facit diuinas, caelestes & probas, ac docet animam, ve-
ram precandi rationem, non distractam nec errabun-
dam. Quamquam etiam animæ ex parte sua, sit veluti
que filios errantes cogit, & castigans cogitationes per
peccatum dissipatas, inducat in domum corporis sui.
Quod cum fieri non possit sine diuinis auxiliis,
nos præmuniamus contra animi elationem, que
posset exurgere, si numquam ariditatem pate-
remur. Quam multis non profuit gratiam percepisse,
inquit S. Bernardus, pro eo quod temperamentum
de veritate, pariter non acceperunt. Ex hoc enim plus
quam oportuit complacere sibi in eâ, dum veritati
non sunt veritatis obtutus &c. Inde factum vt in qua
priuatim exultare voluerant, gratia priuarentur, quib-
us vel sero dici potuerit: Euntes ergo discite quid sit,
seruiste Domino in timore, & exultate ei cum tremore.
Dixerat enim sancta anima quadam in abundantia
sua: Non mouebo in æternum, cum subito sensit à se
auersam faciem Verbi seque, non modo motam, sed et-
iam conturbatam, & sic in tristitia didici, opus fuisse
sibi cum munere quidem deuotionis, etiam pondere
veritatis.

ser. 74. in
Zant.

Coll. 4.
cap. 4.

Septimam causam assignat, Abbas Daniel,

apud Cassianum, vt paulisper inquit, à Domino de-
relictis infirmitatem humiliter inuenies, super præ-
cedente puritate cordis, que nobis est illius visitatione do-
nata, nullatenus extollamur: probantiaque nos ab eo de-
relictos, gemitibus nostris & industria, illum laticia ac
puritatis statum recuperare non posse intelligamus, &
præteritam cordis alacritatem non nostro studio, sed il-
lius nobis dignatione fuisse collatam, & præsentem, de
ipsis rursum gratia, & illuminatione poscendam.
Quod pariter dicit S. P. N. Ignatius in Exercitiis: Reg. 9.
Vt certi plane sumus nostrarum virtutum non esse, vel ac-
quirere, vel retinere seruiorem deuotionis, vehementiam
amoris, abundantiam lacrymarum, & aliam quamli-
bet internam consolationem, sed omnia hæc gratuita
esse Dei dona; qua si vendicemus nobis vt propria, su-
perbis & vana gloria erimes, non sine salutis graui
periculo incursumus. Sed & ipsius Christi Do-
mini hæc doctrina est, tradita S. Birgitta: Cogita-
tiones mala quamuis non impinguant, & fatiant ani-
mam, vt oleum bonarum cogitationum, tamen profici-
unt ad animæ purgationem sicut sinapis ad purgatio-
nem cerebri. Nisi enim quandoque non interuenirent
cogitationes mala, tunc homo esset angelus & non ho-
mo, & putaret homo omnia habere à seipso. Idem, vt
homo intelligat infirmitatem suam, quam habet à se
ipso, & fortitudinem quam habet à me, necesse est, vt
permutetur ex magna misericordia quandoque ten-
tari cogitationibus malis: quibus si homo non consen-
tit, purgatio sunt anima & custodia virtutum iuarum;
& licet amare sint quasi sinapis ad ferendam, tamen
multum sanant animam, & ducunt eam ad æternam
vitam & sanitatem que non potest haberi sine ama-
ritudinibus. Ergo vasa animæ, vbi cogitationes bonæ re-
ponuntur, sedulo præparentur, & continue mundentur,
quia vile est, vt etiam cogitationes mala adueniant
propter probationem & maioris meriti: laboret autem
anima diligenter, ne consentiat eis vel deleatur in eis.
Sed humiliando se coram Deo, eius opem im-
ploret: & vt monet S. Macarius: Tollamus corpus
nostrum, ac edificemus altare, cui superimponamus
omnes cogitationes nostras, rogemusq; Dominum vt de
calo mittat inuisibilem & summum ignem, qui absu-
mat tum altare, tum omnia que in eo sunt, cunctique
sacerdotes Baal (que sunt aduersaria potestates) ruant.
Ac tum sentiemus spiritalem pluuiam, velut hominis
vestigium venientem in animam, ita vt impleatur in
nobis diuina promissio, qua dictum est apud Prophe-
tam: erigam & reedificabo tabernaculum Dauid, quod
collapsum est, & diruta eius reedificabo: vt sua beni-
gnitate Dominus illustret animam in nocte, in tenebris,
in ebrietate denique ignorantis agentem, (vti con-
tingit animæ in ariditate contenti) que exper-
gesceta (per deuotionis cælitus demissa gratia)
sine offendiculo ambulet, peragens diuinitatis opera. Eccl. 13. c. 6.
hæc ratione pulchre respondit Dominus S. Ger-
trudi: Ex magna dispensatione tua salutis te aliquan-
do admittendo ad mea secreta per contemplatio-
nem eleuo, etiam ad custodiam humilitatis quando-
que excludo, vt accipiens inuenias quid sis ex me, &
rursus carens, agnoscas quod sis ex teipsa. Et alio-
tem-

de cas
con. c.

1. 1. Reo
c. 17. d.
1. 1. cap.
1. 1. d.

hom. 31.
Mart.

c. 14.
om.

Amos 9.

Eccl. 13. c. 6.
1. 1. d. 1. 1. d.

1. 1. c. 10.
p. 2. 1. 1. 1.

tempore, dum in festo quodam vitio capitis in cantu impeditur, requisivit a Domino cur sapiens in festo sinneret hoc ei euenire? super hoc tale accepit responsum: Ne forte per delectationem modulationis eleuata, gratia minus idonea inueniatur. Et illa: Gratia tua Domine posset in me hunc casum precauere. Et Dominus: Ad meliorem profectum cedit homini, quod sibi occasio casus tollitur per depressionem grauaminis: quia in duplex illi meritis crescit, scilicet patientia & humilitas.

Et ita B. Laurentius Iustinianus scriptum reliquit: Sapiencia quoque se subtrahit, vt quem diligit, humiliando custodiat. Nam maximum humiliationis genus est, vehementer pure, amantem, dilecti sui priuare presentia. Prastantius vero est innocenter humiliari quam iuste. Nam innocentia meritum cumulat.

20. Denique immittit Deus ariditates propter honorem & gustum suum. Nam, vt diuinitus edocta B. Maria Magdalena de Pazzis in quodam raptu dixit: Spiritus sanctus in sua ratione prae dicit plantis, quas in sancta Ecclesia plantauit, ita rem disponit, per spirituale quoddam cambium, vt planta pinguis participet ariditatem plantae alterius, & contra, ex quo maior in Deum honor redundat, quam si qualibet planta, semper in suo statu arido vel pinguis permaneret. Et sicut obseruauit S. Chrysostr. Deus

21. in Sanctis omnibus facit, quos neque tribulationes, neque iucunditates sinit habere continuas, sed tum ex aduersis, tum ex prosperis iustorum vitam, quasi admirabili varietate contexit. Quod & in Christo factum a Deo indicat. Quando autem nos aridos in oratione vult esse, videtque eius voluntati esse conformes, delectatur talire signatione & nostram perseverantiam in ariditate, & simul in oratione, quamuis non concedat deuotionis sensum, quem ab eo postulamus, quod quidem nobis honorificum est. Hinc S. Nilus solatur suos hac ratione & admonet: Ne petas a Deo imperiosè quod statim vult imperare: vult enim diuine beneficium afficere in oratione perseverantem. Quid enim excellentius, quam cum Deo colloqui, & vsu eius deimere? Plures alias subtractionis, deuotionis, & ariditatis causas, ex sententia S. Bonauenturae & Gerfons, vide in hoc Opusculo numer. 26. quas ferè omnes insinuat S. Bernardus tr. de scala claustrali col. 3.

Ne timeas a Sponsa, ne desperes, ne existimes te contemni, si paulisper tibi subtrahit Sponsus faciem suam: omnia ista cooperantur tibi in bonum, & de accessu ac recessu lucrum acquiris: tibi venit, tibi & recedit. Venit ad consolationem, recedit ad cautelam, ne magnitudo consolationis extollat te, ne si semper apud te sit Sponsus, incipias contemnere sodales. & hanc continuam visitationem non iam gratiae attribuas, sed naturae. Haec autem gratiam cui vult, & quando vult Sponsus tribuit, non quasi iure hereditario possidetur. Vulgare proverbium est, quod nimia familiaritas parit contemptum. Recedit ergo, ne forte nimis assiduum contemnatur, & absens magis desideretur, desideratus, audidus queratur, diu quiescis tandem gratias inueniatur.

Præterea si nunquam deesset hic consolatio (qua respectu gloriae futura, quae reuelabitur in nobis, aemula est, & ex parte) putarem forte hic habere civitatem manentem & minus inquireremus futuram. Ne ergo exilium deputemus pro patria, aram pro pretij summa, veni Sponsus & recedit, vicissim nunc consolationem asserens, nunc vniuersum stratum nostrum in infirmitatem commutans: paulisper nos permittit gustare quam suavis est, & antequam plenè sentiamus, se subtrahit: & ita quasi alio expansis supra nos volitans, prouocat nos ad volandum &c. Sed caue tibi a Sponsa, quando absentat se Sponsus, non longe abibit, & si non vides eum, ipse tamen videt te semper, plenus oculis ante & retrò. Habet etiam circa te nuncios suos spiritus quasi sagacissimos exploratores, vt videat quomodo absente Sponso conuerteris, & accensent te coram ipso si aliqua signa lasciuiae & surreptitatis in te deprehenderint. Zelotypus est Sponsus iste. Si forte alium amorem receperis, si alius magis placere studueris, statim discedet a te, & alius adhaerebit adolescentulis. Delicatus est Sponsus iste, nobilis & diues est: Speciosus est praesertim hominum, & ideo non nisi speciosam dignatur habere sponsam. Si viderit in te maculam siue rugam, statim auertit oculos. Nullam enim immunditiam potest sustinere. Esto ergo castus, esto verecunda & humilis, vt sic a Sponso tuo merearis frequenter visitari.

Quamquam est & haec causa deuotionis sensibilibus negata, quam attingit B. Laurentius Iustinianus c. 6. de interiori conflictu. Temperanter, inquit, spiritualis est sumenda dulcedo, ne ex immoderato gustu fastidium generet. Hoc Sapiens insinuat, inquit: Mel inuenisti, comede quod sufficit, ne cogaris euomere. Nō igitur ad fastiditatem spiritualis est sectanda deuotio, ne ex familiaritate nimia contemptum, aut ex assiduitate imprudenti tedium generet.

Si primo modo oriatur ariditas, hoc est, in poenam alicuius peccati, vel superbiae vel praesumptionis, gaudendum est, quod ita Deo pro offensa satisfiat aliqua ratione. Hanc ob causam P. Ludouicus de Ponte, gaudebat esse infernum & purgatorium: & tale gaudium oritur ex amore erga Deum solido, & ex odio bono peccati, & magna cognitione diuinae excellentiae, ac reuerentia eius maiestatis &c. Præterea vt monet S. Diadochus, gratia Deo agende sunt, quod priuatione consolationis, intemperantiam voluntatis nostrae castigant, vt nos tanquam bonus pater, virtutis & vitij differentiam doceret.

Si reliquis modis oriatur ariditas, similiter gaudendum est quia Deus ita nos vult tractare, & conformitas cum eius voluntate, non est minoris, sed maioris momenti, estque actus heroicæ obedientiae quam Deo debemus, imò & charitatis: vnde videmus magnos Dei seruos, talibus ariditatibus vexatos, S. Teresa per 18. annos eas passa est, vt ipsamet de se scribit in vita sua: & de ea P. Ribera, Sic S. Franciscus per biennium grauissimo microte tabescebat, etiam in oratione, vt sibi videretur detelictus a Deo, & eum celare, ac cum fratribus conuersari

Vit. c. 12. 18.
Vit. c. 2. 5. 2.
I. i. vit. cap. 7.
cap. 17.

non potuerit, eum que abigere oratione nequiterit. B. Clara de Montefalco per annos 11. continuos fuit varie exagitata à demonibus, & priuata caelestibus uis, quibus antea abundabat. P. Aluarez per 16. annos aridus fuit. B. Catharina Bononienfis per 5. annos valde desolata fuit & demonis illusionibus exagitata, vt ipsa de se scribit, & nolter P. Grassettus in eius vita. Sed admirandum est huius rei exemplum in B. Angela de Fulgino, vt ipsa de se scribit, & refert inauditas ariditates spiritus, & tentationes demonis quas passa est in corpore & anima per biennium: vt & B. Maria Magdalena de Pazzis prius per annos 5. deinde per alios sexdecim continuos, maximam ariditatem passa est vsque ad ipsam mortem, vt videretur à Deo quodammodo derelicta, & sine sensu diuinæ gratiæ; quod ipsi euenturum, Deus ipse, eam præmonuerat. *Minime autem desperet*, inquit B. Laurentius Iustinianus de triumph. Christi agone, qui huiusmodi est, *perseueret in bono, vt per bonum discat bene facere. Non enim in bono occupatos derelinquit Deus, illos ex inperato, & in nesciente caligine visitare consuevit.*

CAPVT QVINTVM.

Quo sensu animi excipiendæ sint ariditates in oratione.

25.
Luc. 22. 43.
disc. & perf. ad mon. con. cap. 18.
psal. 93.
de casto con. c. 14.

Sciendum portò titonibus, vnde cunq; oriuntur ariditates: non debere nos propter illas abruptere nostram meditationem vel orationem. Hoc quippe præcedit demon dum sine gustu deuotionis oramus, eam vt abruptamus. Perseueremus ergo tunc in illa Christi exemplo edocti, qui factus in agonia, (quod fuit tempus summæ ariditatis) prolixius orabat. *Grata enim mens*, inquit B. Laurentius Iustinianus, & *verè charitatis iaculo vulnerata, nihil quod ad se pertinereat, perficere negligit.* Eadem virtutum exercitia idem orationis studium peragat cum spirituali lacte penuriam patitur, sicut cum diuino calore repletur, licet id non eodem agat gustu. Scit namq; sapientia erudita magisterio, quod maturum donorum dignior efficitur, post labores & certamina. Hoc significare voluit Propheta cum diceret: *Secundum multitudinem dolorum meorum, in corde meo, consolationes tue lenificauerunt animam meam.* Paucorum verò est, quod supra commemoratum est. Nam perfecta charitatis argumentum est notissimum, in aduersis fiduciam non amittere, & virtutes vniuersimodè semper operari, atque sub Dei disciplina eodem animo, eodemq; vultu perseuerare. Quamquam sæpè accidit vt post ariditates generosè toleratas, dum aride orans vel meditans, vt ait idem Sanctus alibi, & in prece perseuerans pulsat vt aperiat, subito iudiciale repletur, ac lumine coruscus, vberim emanare, inchoet profusum lacrymarum, & qui prius iamquam lapis corde mauerat, nunc superno liquefactus respectu, præ dulcedine

& exultatione presentia Verbi se à lacrymis continere non valet, vt in Psalmo legitur: *Ante faciem frigidus eius quis sustinebit: Emitte Verbum suum & liquefaciet ea: sicut Spiritus eius, & sicut aqua.* Humiliare præcipue te debes, inquit Thomas de Kempis, cum parum aut nihil deuotionis interius sentis, sed non minimum deiici, nec inordinate contristari. Nam si ex culpa nostra presenti oriuntur, gaudendum est, quod per eas Deus puniat peccata nostra. Hoc sensu dicebat David, Deo gratias agens & gaudens: *Bonum mihi Domine, quia humiliasti me, vt discam iustificationes tuas.*

Quod si ob culpam præteritam Deus ariditates immitat, etiam tunc, quando ex parte nostra adhibuerimus omnia media ad bene orandum, non est desistendum ab orando. Nam vt promittit hac de re disserens S. Nilus verbis Christi: *Qui diutius ac multum querit, inuenit, & pulsanti aperietur.* Clama ad Deum, & ope eius implora: quia vt ait S. Ioannes Climacus: *Si contra inimicos tuos Regem iugiter interpellaueris, cum ad te accedent, confide, non laborabis. Ipsi sua sponte abs te discedent. Neque enim impuri & contaminati spiritus, patiuntur inspicere, dum coronam ex illorum impugnatione susceperis.* Hoc ipsum suadet S. Bernardus ser. 21. in Cantica.

Si verò ariditates non oriuntur ex culpa, Primò seruandum est S. Diadochi monitum; *Oportet, inquit, dolere moderatè quasi nos derelictos, quò summiores simus, ac magis gloriæ Domini subiecti.* Secundo, vt idem ibidem addit: *Debemus letari oportune spe bonæ exultantes.* scilicet adferuat deuotionis: Quod etiam commendauit S. P. N. Ignatius in libro Exercitiorum. Præterea gaudendum, quia dant occasionem meritorum: quæ sæpè sunt maiora; dum aride oramus & communicamus. Qua de re extat præclarum monitum & exemplum in libello quodam B. Catharinæ Bononienfis in Tractatu Italico ab ea (vt ipsa scribit) ex diuina inspiratione conscripto de armis ad pinguandum necessariis: in quo libello scribit: *Cum tentato fuisset grauior, & diu de presentia Christi in Eucharistia, & diuinitate agnouisset, veritatem huius dogmatis; Deus illi ostendit, quomodo verè persona que communicat sine gustu deuotionis, recipit gratiam Sacramenti, dummodo habeat bonam conscientiam, quamuis spiritus tentatur circa fidem, vel aliud, dummodo non prebeatur consensus, quod maius meritum est anima, si communicet cum supradictis impugnationibus, serendo patienter tempestatem spiritus, quam illa, que communicat cum multa dulcedine & suauitate.* Hæc illa. Simile documentum dedit Dominus S. Gertrudi, que cum oraret pro quadam, qua causabatur, sibi parcius infundere gratiam deuotionis illo die, quo esset communicatura, quam quibusdam etiam prius diebus; Dominus respondit: *Non casu fit hoc, sed dispensatiue: quia quando priuatis diebus & etiam improsis horis, infundo gratiam deuotionis, per hoc cor hominis ad me mir elsuare, quod tunc sorte remaneret in suo torpore.* Com